

РЕШЕНИЕ

№ 20836

гр. София, 15.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 166 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: **ДЕСИСЛАВА АЛ. АЛЕКСИЕВА**

при участието на секретаря **ВЕРА С. ДИМИТРОВА**
като разглежда докладваното от **ДЕСИСЛАВА АЛ. АЛЕКСИЕВА** Гражданско дело № 20221110165134 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 422 ГПК.

Предявени са от /фирма/ срещу **Е. К. М.** искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК във чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД за установяване съществуване на вземане в размер на сумата 1800,00 лева – неустойка за неизпълнение на договорно задължение по Договор за повишаване на квалификацията от 01.02.2021 г. към Трудов договор № *****/07.06.2018 г., ведно със законната лихва от 01.06.2022 г. до окончателното плащане и за сумата 104,01 лева – мораторна лихва за забава за периода от 04.11.2021 до 30.05.2022 г., за които суми е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК от 05.07.2022 г. по ч.гр.д. № 29221/2022 г. по описа на СРС, 166 състав.

Ищецът /фирма/ твърди, че между него и ответната страна има сключен Трудов договор № *****/07.06.2018 г. на основание чл. 67, ал. 1, т. 1 Кодекс на труда (КТ), по силата на който **Е. К. М.** е била назначена на длъжността „Готвач, заведение за бързо хранене“, която длъжност отговаря на опред.та от ищеца във вътрешното длъжностно разписание „Ресторантски работник“ с работно място /населено място/. На 01.02.2021 г. между страните е сключен Договор за повишаване на квалификацията за длъжността „Втори асистент мениджър“. Ищецът твърди, че в Договора за повишаване на квалификацията се съдържа клауза, която забранява на ответника да прекрати договора в срок от 18 месеца, считано от датата на подписване. Поддържа, че в договора е уговорено и че при едностранно прекратяване от страна на служителя преди изтичане на този срок, е налице пълно неизпълнение и за ищеца възниква право на неустойка в размер на 1800,00 лева. Сочи, че трудовото правоотношение е прекратено на 05.04.2021 г. по инициатива на ответника. Моли съда да уважи предявените искове. Претендира присъждане на разноски.

Ответникът **Е. К. М.** подава отговор на исковата молба в срока по чл. 131 ГПК. Оспорва исковите претенции като неоснователни. Счита, че клаузите на чл. 11 и чл. 12 от сключения между страните Договор за повишаване на квалификацията, с които е уговорена забраната за прекратяване на договора и дължимата неустойка при евентуално прекратяване са нищожни

поради противоречие със закона. В условията на евентуалност навежда твърдения, че клаузата, уреждаща неустойката е нищожна поради заобикаляне на закона, накърняване принципа на справедливост и добрите нрави и е прекомерна. Поддържа, че тези клаузи представляват отказ от правото на свободен избор на професия и място на работа, като по този начин се противоречи на чл. 8, ал. 4 КТ. Оспорва ищецът да е изпълнил свое основно задължение по Договора за повишаване на квалификация, а именно да проведе курс за повишаване на квалификацията на служител за длъжността „Втори асистент мениджър“, поради което не е и инвестирал средства, усилия и време за провеждане на обучение за повишаване на квалификацията. Моли съда да отхвърли предявените искове, претендира присъждане на разноски.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение и съобразно чл. 12 ГПК, достигна до следните фактически и правни изводи:

Съгласно разпоредбата на чл. 234, ал. 1 КТ страните по трудовото правоотношение могат да сключат договор за повишаване на квалификацията на работника или служителя или за придобиване на квалификация по друга професия или специалност преквалификация. Съгласно ал. 3 на посочения законов текст с договора по ал. 1 страните могат да уговорят задължение на работника или служителя да работи при работодателя за определен срок, но за не повече от 5 години, както и отговорност при незавършване на обучението, както и при неизпълнение на задълженията да работи при работодателя за определен срок.

За уважаване на иска, в тежест на ищеца е да докаже при условията на пълно и главно доказване: наличието на трудово правоотношение между страните, сключен валиден договор за повишаване на квалификацията, в който е уговорено заплащането на неустойка при предсрочно прекратяване на договора по инициатива или по вина на работника или служителя, наличието на валидна неустоечна клауза в договора в претендирания размер, както и че е изправна страна по договора. На ищеца е указано, че не сочи доказателства и не прави доказателствени искания, че е изправна страна по договора за повишаване на квалификация. В тежест на ответника е да докаже факта на изпълнение – че е заплатил на ищеца /изцяло или отчасти/ дължимата от него сума. В негова тежест е и доказване на възражението му за нищожност на договора, евентуално на оспорените клаузи и прекомерност на неустойката, съизмеримо с действителните вреди, изразяващи се в разходи за обучението.

При така разпредЕ. тежест на доказване съдът намира искът с правна квалификация по чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД за неоснователен.

Страните не спорят, а и от събраните доказателства се установява, че между тях е сключен трудов договор от 07.06.2018 г., по силата на който, ответникът е заемал длъжността: „Готвач – заведение за бързо хранене“, както и допълнително споразумение от 30.01.2021 г., по силата на което ответникът е бил назначен на длъжност „Салонен управител“, която длъжност отговаря на длъжността по вътрешното длъжностно разписание „Втори асистент мениджър“ с основно трудово възнаграждение 1086,96 лв.и ДТВ в размер на 13,04 лева, за която е представена и длъжностна характеристика, както и че на 01.02.2021 г. (два дни по-късно) между страните е сключен договор за повишаване на квалификацията на ответника за длъжността „Втори асистент мениджър“.

Съгласно чл. 1 от Договора за повишаване на квалификацията, работодателят се задължава да проведе курс за повишаване на квалификацията на служителя за длъжността „Втори асистент мениджър“, а служителят да я усвои. Работодателят ще подготви и проведе обучението за повишаване на квалификацията на служителя под формата на курс - „Developing the leader in me“, който ще се проведе в 18 месечен срок от датата на подписване на настоящия договор. Курсът е с продължителност 3 дни и ще се проведе в гр. София. Съгласно чл. 5, работодателят уведомява служителя за дните на провеждане на курса поне три дни преди неговото начало. Всички разходи за провеждане на обучението са за сметка

на работодателя. След успешното завършване на курса, служителът получава сертификат, издаден от работодателя/ чл. 10/. Съгласно чл. 11 от договора, служителът се задължава да не прекратява трудовото правоотношение осемнадесет месеца, считано от датата на подписване на настоящия договор. Съгласно чл. 12, в случай че служителът прекрати едностранно трудовото правоотношение, преди изтичане на 18 – месечният срок, независимо дали за определен срок е полаган труд по време или след повишаване на квалификацията, страните приемат, че е налице неизпълнение на договора и служителът дължи на работодателя 1800 лева неустойка.

Установява се, че трудовото правоотношение е прекратено, считано от 05.04.2021 г. на основание чл. 327, ал. 1, т. 6 КТ – въз основа на отправено писмено предизвестие от работника за продължаване на обучението си в редовна форма на обучение.

Спорен по делото е въпросът дали е налице валидна неустоечна клауза в договора в претендиращия размер. Ответникът твърди, че същата е нищожна поради противоречие със закона, евентуално поради заобикаляне на закона, накръняване принципа на справедливост и добрите нрави.

Отговор на повдигнатия правен въпрос се дава в съдебната практика на ВКС: решение № 28/01.07.2011 г. по гр. д. № 243/2010 г., IV г.о., решение № 272/05.10.2011 г. по гр. д. № 1637/2010 г., III г.о. и решение № 665/19.05.2010 г. по гр. д. № 706/2009 г., IV г.о, с които се приема, че страните могат да уговорят и други, непосочени в чл. 234, ал. 3 КТ условия в договора за повишаване на квалификацията и за преквалификация, вкл. неустойка за обезпечаване на вредите от неизпълнение на поето от работник или служител задължение да остане на работа при този работодател за определен срок, с оглед разпоредбите на чл. 9 и чл. 20а, ал. 1 ЗЗД. За разлика от договора за ученичество /чл. 230-232 КТ/, при договора за квалификация и преквалификация не е уреден по императивен начин размерът на обезщетението при неизпълнение на договора от страна на обучавания, т.е. във всеки конкретен случай договорът следва да се тълкува по правилото на чл. 20 ЗЗД, като се търси действителната воля на страните и клаузите се схващат в смисъла, който най-пълно съответства на целта на договора, обичаите в практиката и добросъвестността. При неизпълнението на поети с договора по чл. 234, ал. 1 КТ задължения са приложими общите правила гражданския закон относно отговорността за неизпълнение на договорите. Така Решение № 141 от 27.06.2022 г. по гр. д. № 3429/2021 г., г. к., IV г. о. на ВКС.

В разглеждания случай, по делото не се установява клаузата за неустойка да противоречи на закона, нито да го заобикаля. Напротив, константната практика приема, че не е уреден по императивен начин размерът на обезщетението при неизпълнение, а са приложими общите правила на гражданския закон, включително и чрез уговаряне на неустойка. Същата не излиза извън присъщите □ обезпечителни, обезщетителни и санкционни функции, нито се явява прекомерна, сравнена с уговореното месечно трудово възнаграждение / 1086,96 лева/.

Вторият спорен въпрос касае обстоятелството дали работодателят е изправна страна по договора. Изпълнението е оспорено с изрично възражение от ответника - длъжник с отговора на исковата молба и съгласно чл. 154, ал. 1 ГПК тежестта за доказването му се носи от ищеца. По делото не е спорно, че не е проведен курса. Не е представен сертификат за завършване на обучението, а и не се твърди такъв да съществува. По делото не се установява ответникът да е бил уведомен за провеждане на курс, нито пък такъв курс да е бил планиран.

От разпита на св. Н., който е служител на ищеца – управител на ресторант „В.“, преценени по чл. 172 ГПК се установява, че Е. М. е минала само обучение в отдел „Обучение“, ниво „Мениджър“, за което била лично обучена от свидетеля, след което започнали да я обучават за ниво „Втори асистент мениджър“. Планът се изготвял на 6 – месечна база в началото на всяка година и съответно след първите шест месеца. Периодът

по негови спомени бил след като Е. била промоцирана за „мениджър“, което било може би през 2019 г., тъй като той лично я бил назначил и започнала работа пред 2018 г., но не помни дати. Всички мениджъри знаели, че има такъв план за обучение, мениджърите изготвяли план за обучение на новите служители, ето защо според свидетеля и Е. е знаела, че има такъв план за обучение. Преценени по реда на чл. 172 ГПК предвид служебната обвързаност на свидетеля Н. с ищеца, настоящият състав намира, че свидетелските показания на Н. следва да бъдат кредитирани, освен в частта, с която заявява, че „Е. е знаела, че има план за обучение“ и че „започнали да обучават Е. за ниво „Втори асистент мениджър“, доколкото в тези части не се подкрепят от събраните по делото доказателства: по договора за повишаване на квалификацията, обучението се провежда в рамките на три дни в гр. София, а не в ресторанта, където обичайно се полага труд, като работодателят ангажира лектори и подготвя програма за провеждане на обучението, а обучението не се извършва от управителя на ресторанта, в какъвто смисъл са показанията на свидетеля. Освен това по делото не са представени своевременно никакви други доказателства, които да подкрепят показанията на св. Н. в тази част. Свидетелят казва, че Е. е знаела, че има план за обучение, но не сочи лични възприятия относно този факт. Не сочи никаква конкретика относно обучението, нито дали изобщо и за кога е било насрочено, а твърди, че ответникът знаел, че има план за обучение, защото изготвял планове за обучение за новите служители. Явно изразено е от този свидетел оценъчно отношение към това обстоятелство по делото и пристрастно интерпретиране, което мотивира настоящия състав да приеме в посочените части показанията му като заинтересовани и да не ги кредитира.

От разпита на св. М., бивш служител на ищеца се установява, че обученията, включително за позиция „Втори асистент мениджър“ се провеждат извън работното място и време, в обучителен център на „М.“, близо до Централните хали в гр. София. Обучението продължава три дни по 8 часа. Това обучение се отразява на графика на мениджъра, поне един месец по-рано, като в графикът е записано, че даденият служител ще бъде промотиран с дадените три дни в графика. Обучението за длъжност „асистент мениджър, сходно с длъжността „заместник управител“, се осъществява един, два пъти в годината, когато се събере група от цялата страна и дойде в обучителния център на „М.“. Когато постъпил на работа, Е. заемала длъжността „мениджър“, а впоследствие подписала договор за „втори асистент мениджър“ и договор за повишаване на квалификацията. На Е. не било провеждано обучение и не знае дали такова е било планирано. Свидетелските показания на св. М. са задълбочени, последователни и логични, като същите се подкрепят от събрания по делото доказателствен материал, ето защо следва да бъдат кредитирани.

Съгласно чл. 92 от ЗЗД неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват. В практиката на ВКС, обективирана в решение № 21/12.07.2010 г. по т.дело № 470/2009 г. на ВКС, II т.о., съдът се е произнесъл, че една от предпоставките на чл. 92 ЗЗД за присъждане на неустойка за неизпълнение на договорно задължение е претендиращият неустойката кредитор да е изпълнил или да е бил готов да изпълни собствените си задължения по договора. Настоящият състав споделя даденото разрешение, а именно, че уговорената в договора неустойка за неизпълнение на поети от длъжника задължения не се дължи, ако кредиторът, който претендира заплащането ѝ, е неизправна страна поради това, че не е изпълнил или не е бил готов да изпълни насрещните си задължения по договора. В съответствие с основния правен принцип, че никой не може да черпи права от собственото си противоправно поведение, кредиторът не би могъл да претендира неустойка за договорно неизпълнение от длъжника, ако самият той не е изпълнил или не е имал готовност да изпълни насрещните си задължения така, както изисква законът /чл. 63 ЗЗД /- точно, добросъвестно и с грижата на добър стопанин.

В разглеждания случай, по делото не се установява ищецът да е изпълнил поетото задължение, визирано в договорната клауза на чл. 1 от процесния договор сключен на

01.02.2021 г., а именно: да проведе обучение за повишаване на квалификацията на служителя Е. М. под формата на курс „Developing the leader in me“. Ангажираните от ищеца в тази посока свидетелски показания на св. Н. в частта, която са кредитирани от настоящия състав не са конкретни и не водят до извода, че обучението е било изпълнено или поне планирано, нито пък че ответникът е бил уведомен за провеждане на обучение. Не са представени в сроковете по ГПК други доказателства от ищеца, които да обусловят различен правен извод. Доказателствената тежест е право и задължение на съда да обяви за ненастъпила тази правна последица, чийто юридически факт не е доказан. Изходът от това задължение при недоказване е да се приеме, че недоказаното не се е осъществило. /БГПП, 1978 г., Ж.С./.

Съдържанието на породената от договора облигационна връзка между страните предполага изпълнението на задължението по чл. 1 да започне непосредствено след възникването ѝ, и щом не е установено то да е предприето, ищецът не би могъл да има качеството на изправна страна в облигационното отношение. Неизправността лишава ищеца от правото на неустойка по чл. 12, независимо от установеното неизпълнение на задължението на длъжника по чл. 11 от договора, предвидено като основание за заплащане на неустойката. Поради изложеното съдът приема, че предявеният иск по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК с правно основание по чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ вр. чл. 92, ал. 1 от ЗЗД за установяване на дължимост на вземане в размер на сумата от 1800 лв. се явява неоснователен. Поради отхвърляне на главния иск, неоснователен се явява и акцесорния иск по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за лихва.

По разноските: В тежест на ищеца следва да бъдат възложени сторените от ответника разноси в размер на 700 лева – възнаграждението за един адвокат.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от /фирма/, ЕИК ***** срещу Е. К. М., ЕГН ***** искове по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК с правно основание по чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД за установяване съществуване на вземане в размер на сумата 1800,00 лева – неустойка за неизпълнение на договорно задължение по Договор за повишаване на квалификацията от 01.02.2021 г. към Трудов договор № *****/07.06.2018 г., ведно със законната лихва от 01.06.2022 г. до окончателното плащане и за сумата 104,01 лева – мораторна лихва за забава за периода от 04.11.2021 до 30.05.2022 г., за които суми е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК от 05.07.2022 г. по ч.гр.д. № 29221/2022 г. по описа на СРС, 166 състав.

ОСЪЖДА /фирма/, ЕИК ***** да заплати на Е. К. М., ЕГН ***** разноси в размер на **700 (седемстотин) лева**, представляваща възнаграждение за един адвокат.

Решението подлежи на въззивна обжалване пред СГС в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____